

Cistercian landscapes connecting Europe

Cisterciácké krajiny spojující Evropu

Projekt mezinárodní spolupráce, který si klade za cíl nově komunikovat cisterciácké klášterní krajiny jako společné a nadnárodní kulturní dědictví v Evropě a získat označení Evropské kulturní dědictví (EHL) pro síť 17 zapojených lokalit.

Zapojení partneři projektu (resp. klášterní krajiny /stát):

Ebrach, Pforte, Langheim, Altenberg, Waldsassen, Maulbronn, Bronnbach, Loccum, (DE)

Plasy, Velehrad, Žďár nad Sázavou, Vyšší Brod (CZ)

Rein, Zwettl (AT)

Stična, Konstanjevica na Krki (SLO)

Wagrowies/Lekno

Lead-partner projektu: Zemský okres Bamberg (DE/ Bavorsko)

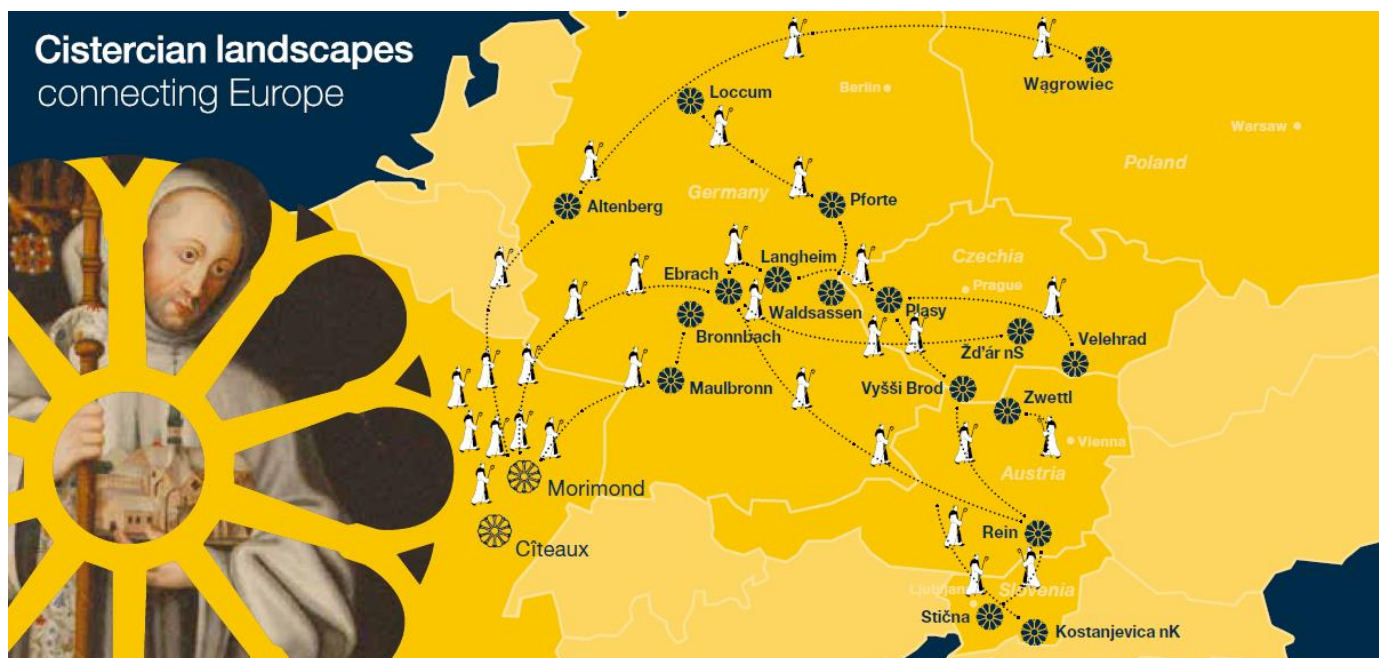
Téma spolupráce: **Nový pohled na kláštery a jejich dopad: Řád cisterciáků zanechal na středověku svou stopu v krajině.**

Z Burgundska pocházející se cisterciáci usadili po celé Evropě, stavěli kláštery hluboko v bažinatých údolích, o samotě, obdělávali a osidlovali půdu, kolonizovali území. Klášterní krajiny dodnes vykazují mnoho rysů, které připomínají vliv těchto mnichů. Díky tomuto unikátnímu jednotnému přístupu k hospodaření a vlivu cisterciáků jsou krajiny a sídelní struktury podobné ve vzdálených oblastech Evropy. Jsou to známky pospolitosti evropských identit po staletí. **Projekt evropské spolupráce „Cisterscapes - cisterciácké krajiny spojující Evropu“ tuto síť znovu oživuje.**

V roce 1098 benediktin Robert z Molesme založil cisterciácký klášter Cîteaux v Burgundsku se záměrem vést život přísně oddaný modlitbě a práci: ora et labora. Tato myšlenka reformy následovala inovativní strukturu řádu. Čtyři hlavní kláštery La Ferté (r.1113), Pontigny (r.1114), Clairvaux (r.1115) a Morimond (kolem r.1117) byly jádrem celoevropské cisterciácké hnutí; do roku 1300 bylo založeno již 742 klášterů - dceřiných společenství - propojených třemi základními prvky řádu - obecná kapitula, filiace a vizitace. Díky své interní úmluvou regulované soběstačnosti formovaly kláštery krajinu **jednotně v celé Evropě**. Přizpůsobením se místním podmínkám klášterní krajina nese také **individuální rysy**: tuto „**rozmanitost v jednotě**“ a „**jednotu v rozmanitosti**“ lze i dnes „číst“ v kulturní krajině.

Charakteristické rysy klášterní krajiny jsou:

- propracovaný vodohospodářský systém pro dodávku a likvidaci vody do kláštera a pro výrobu energie (mlýny, hamry, popř. hydroelektrárna)
- rozsáhlá správa rybníků kvůli předepsanému pěstování (chov ryb)
- statky (tzv. grangie), specializované hospodářské usedlosti s odpovídajícími velkými pozemky pro zemědělství a chov hospodářských zvířat jako hospodářský základ hospodářství kláštera
- rozsáhlé lesy pro dodávky dřeva a paliva
- vinařství pro náboženské účely, ale také pro obchod, dále pěstování ovoce a chmele (pivovarnictví)
- městská sídla jako marketingová místa pro přebytky

Evropská síť

Klíčovým finančním podporovatelem a koordinátorem nadnárodního projektu spolupráce LEADER „Cisterscapes – cisterciácké krajiny spojující Evropu“ je **okres Bamberg**, výběr lokací pro zapojení do sítě byl veden po Morimondské vývojové linii řádu a souvisel se zachovalostí kulturních klášterních krajín, **partnery projektu se stali významní v místě působící aktéři** (MAS, okresy, města, popř. přímo kláštery).

Přípravná fáze záměru

V období 2015-2018 byl realizován pilotní projekt se zapojením 4 partnerů, na základě tohoto ověření možností spolupráce a vytvořené jednotné metodiky pro inventarizaci kulturní klášterní krajiny byly následně osloveny další partneři a lokality. V 10/2019 byla uzavřena partnerská smlouva a od 12/2019 zahájena realizace přípravného projektu spolupráce (TNC1+2). **Významným milníkem je 03/05/2021 - podání žádostí jednotlivých partnerů z území ČR o přidělení označení EHL nadnárodnímu síťovému projektu na úrovni národního koordinátora pro ČR, kterým je Ministerstvo kultury ČR.** Následně bude 01/09/2021 podána společná žádost lead partnerem Bavorskému ministerstvu věd a umění, a následně Evropské komisi.

Součástí přípravné fáze bylo provedení základní inventarizace jednotlivých klášterních krajín dle jednotné metodiky, vytypování dílčích tras transevropské „cisterciácké cesty“ které následně spojí místa sítě jako dálková turistická stezka, realizace sdíleného PR a odborná příprava pro prezentaci klášterních krajín interaktivní formou prostřednictvím moderních technologií.

Společná opatření pro výzkum, valorizaci a komunikaci cisterciácké kulturní krajiny jsou financovány z finanční prostředky z EU, spolkové země Bavorsko, řady financujících orgánů a podpory partnerů projektu (jednotný paušál činí 10.790 €, podíl na vývoji technologické aplikace činí 2.500 €/ 1 partner); současně jednotliví partneři projektu a místní aktéři realizují v rámci jednotlivé klášterní krajiny nebo ve spolupráci s dalšími dalšími aktivitami především v oblasti PR, edukace a zvyšování povědomí o tématu kulturní cisterciácké klášterní krajiny.

Součástí procesu podání žádosti o zápis na seznam EHL je přijetí závazku partnera - účastníka síťového projektu (Letter of intend) podílet se na sdílených výdajích sítě v období 2023-2027 ve výši 3.250€ /rok /partner (klášterní krajina).

Realizační fáze záměru 2023-2027 – po přidělení označení Evropské kulturní dědictví (EHL)

Rozsah sdílených aktivit sítě a individuálních aktivit jednotlivých partnerů jsou uvedeny již v žádosti o udělení označení EHL.

Na úrovni sdílených výdajů sítě (hrazeno formou paušálu 3.250 € /1 partner/ rok) se jedná o mzdové náklady na agendu sítě a její pravidelný monitoring, náklady na PR/ marketing sítě a organizaci společných činností takto:

Aktivita 1: Informační činnosti

Cílený výsledek	Realizace opatření	Indikátor
Použití označení EHL, rozšíření médií do vícera jazyků, více médií, informační akce	2023	• 1 banner na lokalitu• leták v 6 jazycích
Rozšíření webových stránek, vícejazyčné, bezbariérové; odkazy z webových stránek na všechny jednotlivé lokality	2023	• Webové stránky v 6 jazykových verzích s videonahrávkami a audionahrávkami, odkazy
Školení pro všechny aktéry na místě	2023 - 2027	• 1 on-site školení ročně a 1 on-line školení na lokalitu

Aktivita 2: Vzdělávací činnosti

Cílený výsledek	Realizace opatření	Indikátor
Modely krajiny pro všechny místa, rozšíření aplikace o video/3D, rozšíření výstavy o evropskou dimenzi/EHL a na 6 jazyků, zprostředkovací program k výstavě a cisterciácké stezce, vzdělávací program „Visitation Tour“	2024- 2027	• aplikace VR pro všechny jednotlivé lokality• 2 akční dny na lokalitu a rok s diskusí pro mládež, infostánkem a přednáškou• putovní výstava objede mezi roky 2023-2027 všechny lokality• každoroční účast na Dnech evropského dědictví (European Heritage Days)
Školení pro průvodce Tříjazyčné Školení pro učitele	2024	• 2 školení na lokalitu• doprovodný sešit pro zprostředkovací činnost• doprovodný materiál pro výuku
Spolupráce s vlastivědnými/historickými spolky, vědci, rozšíření o práci dobrovolníků, on-line databáze; mezinárodní konference	2024	• veřejná platforma databáze web-GIS, šestijazyčná, s redakčním systémem• školení pro dobrovolníky• 1 odborná konference

Aktivita 3: Vytváření sítě

Cílený výsledek	Realizace opatření	Indikátor
Rozšíření sítě a spolupráce s tzv. Evropskými kulturními trasami (Europäische Kulturrouten)/Charte Cistercienne, Europa Nostra; posilování stávající sítě	2023 - 2027	• 4 síťová setkání
Účast na každoročních síťových setkáních EHL; workshopy s dalšími lokalitami s označením EHL, zvláště s klášterem v Cluny; koncepce společných projektů	2023 - 2027	• Účast nadnárodního managementu lokality na každoročních setkáních EHL• 2 workshopy Best Practice Dialog a kulturní výměna s klášterem v Cluny
Další propojování s kláštery pro aktivní účast na „Cestě cisterciáků“ („Weg der Zisterzienser“) – zvláště také cisterciáček	2025-2027	• 1 síťové setkání Pěstování vinné révy, kulturní krajina UNESCO Kulturlandschaft „Climats Bourgogne/ Cisterciáci v Burgundsku• 3denní mezinárodní konference k 900. výročí založení kláštera v Ebrachu (bude se slavit v roce 2027)

Na úrovni jednotlivých partnerů jsou pak v rámci individuálních rozpočtů realizovány především tyto činnosti, které jednak navazují na sdílené aktivity celé sítě CISTERSCAPES nebo sdílené činnosti s vybranými dalšími partnery sítě, a také individuálně reflektují místní potřeby zvyšování senzibility tématu místním obyvatelstvem i návštěvníky kulturní krajiny.

Činnosti A a B jsou v principu povinné (mají zásadní význam na dosažení informovanosti a seznámení se s tematickým zaměřením sítě), další činnosti C-G jsou volitelné. Obsah i formy realizace jsou v kompetenci partnera. Rozpočet partnerů současně musí obsahovat v adekvátním rozsahu mzdové náklady na organizační činnosti a agendu partnera sítě a její pravidelný monitoring. **Předpokládaný minimální roční provozní rozpočet partnera sítě je 10.000 €.**

A: Informační činnosti

(informační značení míst v klášterní krajině, tištěné mapy, další inventarizace krajiny, sociální sítě, PR/média, videospoty, exkurze pro touroperátory...)

B: Vzdělávací činnosti

(foto/výstavy, besedy, vzdělávání pedagogů/pracovníků v cestovním ruchu, semináře pro veřejnost, terénní vycházky s průvodcem, vytvoření edukačních materiálů, zážitkové školy pro pedagogy, školení dobrovolníků pro tvorbu topotéky, dobrovolnické kempy...)

C: Kulturní a volnočasové aktivity

(koncerty, pěší nebo cykloakce nebo splouvání řeky v rámci klášterní krajiny,...)

D: Síťování

(exkurze do dalších klášterních krajin, kulturní výměny, dobrovolnické kempy...)

E: Nové technologie

(užitkové aplikace pro mobilní technologie, geocaching, sociální média, instalace interaktivních infokiosků...)

F: Místní produkce

(vytvoření e-shopu na místní produkty z klášterních krajin, food festivaly, vinařské přehlídky,...)

G: Ochrana památek

(obnova historických objektů, ovocných sadů, klášterních budov,...)

Kontaktní osoba partnera sítě:

ing. Marta Krejčíčková (krejckova@masrozket.cz, +420 733 214)